

ŠTÁTNY OBLASTNÝ ARCHÍV V KOŠICIACH

FERDINAND ŠTELIAR
osobný fond
(1895) 1897 - 1982

Inventár

Štefan Eliáš
Košice
1999

Ferdinand Šteliar, známy košický pedagóg ale aj literárny historik, jazykovedec a hudobný skladateľ sa narodil 10.1.1897 v Jasení neďaleko Brezna v učiteľskej rodine. Po absolvovaní gymnázia v Banskej Bystrici, Vacove a Kecskeméte nastúpil na univerzitu v Budapešti. Štúdia slovanskej filológie dokončil doktorátom roku 1932 na Komenského univerzite v Bratislave.

V školských službách vyučoval v Martine, Košiciach, Ružomberku, Turčianskych Tepliciach, ale najdlhší úsek jeho života ho viaže ku Košiciam. Tu žil od roku 1924 do horthyovskej okupácie mesta a potom znova po oslobodení od marca 1946 až do smrti roku 1982.

Svoje pôvodné priezvisko Steller si úradne zmenil na Šteliar až za Slovenského štátu roku 1941. Od štátnych zamestnancov sa to vtedy požadovalo. Túto podobu svojho mena občas používal už od roku 1925.

Ako všeestranná osobnosť neostal len pri vyučovaní matematiky a fyziky, ale venoval sa aj humanitným vedám. Jazykovede, literárnej vede, hudobnej vede, interpretovaniu hudby a v rokoch 1926 - 1928 vykonával aj funkciu redaktora Sborníka Spolku profesorov Slovákov a často písal do rôznych novín. V penzijnom veku pracoval aj v Archíve mesta Košíc.

V jeho osobnom fonde sú zachované len niektoré jeho vlastné práce. Ako dokumenty lingvistického a literárno-historického bádania v Košiciach z rokov predmníchovskej republiky v ich prvom vydani. Šteliarovu monografiu A. Radlinského má ŠOBA vo svojej odbornej knižnici osobitne. Ďalej sú vo fonde niektoré rukopisy F. Šteliara z neskorej staroby. Úplne však chýbajú jeho vlastné hudobné kompozície a aj z iste nemalej korešpondencie sa podarilo zachrániť len zlomok. Veľmi dobre však poslúži k osvetleniu kontaktov a činnosti F. Šteliara.

Získanie osobného fondu F. Šteliara pre ŠOBA Košice sa realizovalo autorom inventára roku 1989-1990. Vtedy na dvakrát sa podarilo získať, od dcéry Milady nebohého profesora, niektoré dokumenty z opusteného domu v Čermeli. Tieto materiály potom Ohodnocovacia komisia Odboru

archívnectva MVŽP SSR odkúpila. Niektoré knihy z tohto nákupu sú zaradené do knižnice ŠOBA a obrazové pohľadnice do patričnej zbierky.

Usporiadanie ostatných materiálov osobného fondu F. Šteliara sa riadilo touto archívou osnovou:

Dokumenty o živote a pedagogickom účinkovaní

Fotografie F. Š.

Matičná činnosť

Vlastné práce

Korešpondencia

Varia

Tieto vecné skupiny umožňujú v usporiadanej fonde dobrú orientáciu a to tým viac, že už nie je nádej na ďalšie doplnky od profesorových potomkov. Fond aj keď medzerovitý treba preto považovať za uzavretý. Všetky dokumenty dostali nové obaly a sú očíslované.

Otázka inventárnych jednotiek sa riešila tak, že každá vecná skupina predstavuje osobitnú inventárnu jednotku. U korešpondencie však každý súbor jedného odosielateľa listov tvorí osobitnú inventárnu jednotku.

Listy jedného pisateľa majú aj svoje poradové číslo na uľahčenie vyhľadávania.

Zachovalosť archívnych dokumentov je dobrá.

K inventáru sú vypracované tri registre - osobný, miestny a vecný. Tieto umožňujú bádateľovi prehľadnú orientáciu. Na vyžiadanie niektorého spisu, dokumentu treba udať na archívnej žiadanke inventárnu jednotku a číslo, ktoré je uvedené v zátvorke.

Vytriedenie a usporiadanie fondu vykonal a inventár vypracoval Štefan Eliáš, odborný radca Štátneho oblastného archívu v Košiciach v roku 1999.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

MS	-	Matica slovenská
SNP	-	Slovenské národné povstanie
SNR	-	Slovenská národná rada
SPS	-	Spolok profesorov Slovákov
ŠD	-	Štátne divadlo

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Ochrana, sprístupňovanie a využívanie archívnych dokumentov.
Bratislava 1988.

Slovenský biografický slovník V. zväzok.
Martin 1992.

Dokumenty o živote a pedagogickom účinkovaní

1	1929 - 1979	1 - 19	1
<p>Odpis z matriky v Lopeji o narodení otca /1/, odpis z matriky o narodení Ferdinanda Šteliara /2/, doktorský diplom z Komenského univerzity /4/, Výročná správa gymnázia v Ružomberku za školský rok 1939/1940 /5/, svedectvo o štátom občianstve Ferdinanda Šteliara /6/, Výročné správy učiteľskej akadémie v Štubníanskych Tepliciach 1938 - 1948 /7/, československé štátne občianstvo Ferdinanda Šteliara /9/, penzionovanie Ferdinanda Šteliara /10, 11/, vybavovanie dôchodku /12/, zmluvy o prekladateľskej činnosti /14, 15/, zamietnutie žiadosti o pridelenie bytu /19/, žiadosť o prehodnotenie školskej a kultúrnej činnosti /17/.</p>			

Fotografie F. Šeliara

2 1927 - 1982

1

Rodinné fotografie 12 kusov

Maturitné stretnutie 3 kusy

Matičná činnosť

3 1968 - 1973

1 - 10

1

Zákon SNR z 27.6.1968 o Matici slovenskej /1/, kandidátka Klubu Matice slovenskej v Košiciach /2/, zápisnica predsedníctva a výboru Miestneho odboru MS v Košiciach 3.10.1972 /3/, pozvánka na valné zhromaždenie Miestneho odboru MS v Košiciach /4/, pozvánka na valné zhromaždenie MS 25. a 26.9.1971 v Martine /6/, rámcové stanovy MS /7/, stanovy MS z 1.8.1969 /8/, informátor Hlas Matice slovenskej 1969 /9/, noviny Matičné čítanie 24/1970, 25/1970 /10/.

Vlastné práce

4 1919 - 1979

2

- a) Pravidlá slovenského pravopisu pre školskú a domácu potrebu. Martin 1919.
- b) Pravopisné pravidlá slovenského jazyka so zreteľom i na český pravopis. Ružomberok 1922.
- c) Gramatika slovenského jazyka na školy gymnaziálne, reálne a učiteľskie. IV. fleksia - ohýbanie. Ružomberok 1925.
- d) Pravopis spisovnej reči slovenskej. Nárada na zdokonálenie nášho terajšieho pravopisu, venovaná Matici Slovenskej, ako najvyššiemu fórumu v jazykových spravách, Spolku Sv. Vojtecha, ako priekopníkovi tohočasnej očistky jazykovej, všetkým odborníkom a ochotníkom, najmä všetkým kolegom - filológom nášho spolku S.P.S., ktorým všetkým ide o to, aby mohli dávať mládeži najkrajší dar národa: čistú, dobrú, aj v najmenších detajloch vybrúsenú reč. Košice 1928.
- e) Jonáš Záborský: Bájky I. Usporiadal Steller - Šteliar. Košice 1926.
- f) Jonáš Záborský: Bájky II. Usporiadal Steller - Šteliar. Košice 1926.

- g) Spievky od Košíc. Na príavok: Spievky detvianske
(I. kytica z Venca Mariny) a ukážky z "miešano-mužských"
sborov. Spievky zväčša sobsieral a všetky na mužský sbor
upravil Nando Steller - Šteliar. Košice 1930.
- h) Odhalenie pomníka Murgašovi.
Reč N. Stellera - Šteliara.
- ch) Odpoveď Bratislave na jej kritiky.
Košice 1929.
- i) F. Šteller: Trnavská univerzita v krútňave buditeľov
a literárnych historikov slovenských.
- j) Baťko Škultéty. Život a dielo. Na počesť 70. narodenín
(1853-1923) z jeho trudov sostavil prof. Nando Steller.
Košice 1925.
- k) Ako budeme písať prídavné mená. Výstražný hlas proti
zamýšľanej novote. Košice 1924.
- l) Ako budeme písať prídavnie mená (disertácia).
Košice b. r.
- m) Jonáš Záborský a pamätnie dni na rok 1926.
Košice 1926.
- n) O košickom nárečí. Košice 1928.

- o) Ján Hvozdzik: Zovrubný slovník maďarsko - slovenský.
Košice 1933. Dielo má rukopisný záznam F. Šteliara
z roku 1953 podľa ktorého je autorom 22,5 % celého dielu).
- p) Moysesovo gymnázium v 19. storočí
(rukopis z roku 1969).
- r) Príhovor z príležitosti zlatého kňazského jubilea Jozefa
Števeka (rukopis z roku 1971).
- s) Na vysokej a nebývalej úrovni ŠD v Košiciach
(rukopis z roku 1972).
- š) Strhujúci spev v Matici slovenskej
(rukopis z roku 1972).
- t) Čermel, jeho význam a pôvod
(rukopis z roku 1973).
- ť) Za dirigentom Košického speváckeho zboru učiteľov
prof. Vojtechom Adamcom (rukopis z roku 1973).
- u) Pedagóg liečny čiže liečiaci
(rukopis z roku 1975).
- ú) Slovutný a premilý pán Stephanus Magnus!
(rukopis z roku 1975).
- v) Slovenskje národňe novini a ich význam pre
spisovnú slovenčinu (separát - 1976).

- w) Mons. kanonik Jozef Števek
 (rukopis z roku 1978).
- x) Bibliotekár MS dr. Jozef Telgársky šesťdesiatníkom
 (1919-1979), (rukopis z roku 1979).
- y) Carissimi! Mladomanželia Evička - Mirko!
 (rukopis z roku 1979).
- ý) Milí absolventi našej milovanej Alma mater na slávnom
 gymnáziu v Ružomberku (rukopis z roku ?)
- z) Liečny pedagóg (rukopis z roku ?)
- ž) Slovutný pán doktor (rukopis z roku ?)

Korešpondencia

A - listy

5	Bartl Július - historik	3
1	1	1972
6	Böhm Stanislav - profesor	3
2	1	1978

7	Gál Ján	3
3	1	1961
8	Hořínek Vladimír - profesor	3
4	14	1954 - 1977
9	Macák Juraj - kňaz, archeológ	3
5	1	1979
10	Malinovský Jožo	3
6	1	1974
11	Matica slovenská - Martin	3
7	3	1972
12	Matica slovenská - Okresný výbor a miestny odbor v Košiciach	3
8	1	1970
13	Milan Alexander - notár	3
9	1	1936
14	Onderko Štefan - kňaz	3
10	1	197?
15	Rodina Kacsmáry	3
11	1	1971
16	Kmeť	3
12	1	1920

17	Rodina Kocsnerova	3
13	1	1965
18	Kočiš František - redaktor	3
14	1	1976
19	Kozák Imrich - archivář	3
15	1	1978
20	Kubík Michal	3
16	1	1971
21	Ružičková Iva	3
17	1	1974
22	Sommer Emil	3
18	2	1973
23	Steller František	3
19	1 mad.	1920
24	Steller Ignác	3
20	5	1926 - 1935
25	Steller Ladislav - lekár	3
21	44	1938 - 1978
26	Stellerová Božena	3
22	2 mad.	1948
27	žiačka Šidlová a spol.	3
23	1	1976

28	Šomvársky Eugen - profesor	3
24	1	1976
29	Šomvársky Ján - osvetový pracovník	3
25	5	1927 - 1928
30	Šteliarová Milada	3
26	1	1943
31	Rodina Telgárska	3
27	7	1955 - 1980
32	Zušťjak Viktor	3
28	1	1968
33	Neidentifikovateľné	3
29	1	
34	Neidentifikovateľné	3
30	1	1948
35	Neidentifikovateľné	3
31	1	1973
36	Neidentifikovateľné	3
32	1	1977

B - parte

37	1	Fischhof Jozef - profesor, inžinier + 1973	3
38	2	Jurga František - profesor matematiky + 1963	3
39	3	Kozela Jozef + 1951	3
40	4	Mohr Gedeon - evanjelický kňaz + 1974	3
41	5	Mrvík Andrej - učiteľ, organista + 1976	3
42	6	Potemra Pavol - inžinier + 1971	3
43	7	Slosiar Július - učiteľ + 1970	3
44	8	Svitanič Andrej - právnik + 1978	3
45	9	Ščasný Michal - poštár + 1974	3

46 10 Telgársky Jozef - dôstojník 3
+ 1962

47 11 Vogtová Anna 3
+ 1969

VARIA

48 1895 - 1978 1 - 21 3
Novák Ludovít: K problému reformy československého pravopisu /1/, Vážny Václav: Pravidlá slovenského pravopisu - odpoveď na článok Henricha Bartka /2/, Jubilejná správa k storočnici učiteľského vzdelávania v Turci /3/, poznámky z náboženstva /4/, autogram Jána Straku /5/, Martinka Jozef: O minulosti vysokej školy technickej na Slovensku /6/, Stanovy (inštrukcie) mestského zboru osvetového v Košiciach - 1924 /7/, menovky F. Šteliara /8/, perokresba portrétu F. Šteliara /9/, Lenčo Viliam: Nad hrobom Karola Murgaša /10/, kamuflovanie pomoci SNP /14/, pieseň Gaudeamus igitur /15/, báseň Rudolfa Dilonga: Rota /16/, tablo abiturientov Štátneho reálneho gymnázia v Košiciach z roku 1924/1925 /19/, originál inventára gymnázia premonštrátov 1935-1938 /20/, kurz poľštiny pre slavistov na Varšavskej univerzite /21/.

1931 22 4
Originál diplomu Matice slovenskej zakladajúcemu členovi mestu Košiciam zo dňa 18.7.1931 /22/. UMESTIE NIE
V OMESTNOSTI Č. 15, K. POCCH.

Osobný register

Adamec Vojtech 4
Bartko Henrich 48
Bartl Július 5
Böhm Stanislav 6
Dilong Rudolf 48
Fischhof Jozef 37
Gál Ján 7
Hořínek Vladimír 8
Hvozdzik Ján 4
Jurga František 38
Kozela Jozef 39
Macák Juraj 9
Malinovský Jožo 10
Milan Alexander 13
Mohr Gedeon 40
Mrvík Andrej 41
Onderko Štefan 14
Rodina Kacsmáry 15
Kmeť 16
Rodina Kocsnerova 17
Kočiš František 18
Kozák Imrich 19
Kubík Michal 20
Lenčo Viliam 48
Martinka Jozef 48
Murgaš Karol 4, 48
Novák Ľudovít 48
Potemra Pavol 42

- Ružičková Iva 21
Slošiar Július 43
Sommer Emil 22
Steller František 23
Steller Ignác 24
Steller Ladislav 25
Stellerová Božena 26
Straka Ján 48
Ščasný Michal 45
Šídlová - žiačka 27
Škultéty Jozef 4
Šomvársky Eugen 28
Šomvársky Ján 29
Šteliar Ferdinand 1, 2, 48
Šteliarová Milada 30
Števek Jozef 4
Telgársky Jozef 4, 46
Rodina Telgárska 31
Vážny Václav 48
Vogtová Anna 47
Záborský Jonáš 4
Zušťjak Viktor 32

Miestny register

Bratislava 4
Košice 3, 12, 48
Lopej 1
Martin 3, 4, 11
Štubníanske Teplice 1
Turiec 48

Vecný register

akadémia učiteľská 1
byt - žiadosť o pridelenie 1
činnosť - matičná 3
činnosť - prekladateľská 1
činnosť v školstve - žiadosť o prehodnotenie 1
diplom doktorský 1
diplom matičný 48
divadlo - košické 4
dôchodok - vybavovanie 1
fotografie 2
Gaudeamus igitur - pieseň 48
gramatika - slovenská 4
gymnázium - Košice 48
- Moyzesovo 4
- premonštrátov 48
- Ružomberok 1, 4
klub matičný 3
Komenského univerzita 1
korešpondencia 5 - 47
kurz poľštiny 48
Matica slovenská 3, 4, 48
nárečie - košické 4
občianstvo - štátne 1
otec - narodenie 1
penzionovanie F. Šteliara 1
portrét F. Šteliara 48
pravopis - reforma 48
- slovenský 4, 48

- rukopisy 4
- Slovenskje národnje novini 4
- správa výročná 1
- stretnutie - maturitné 2
- tablo gymnaziálne 48
- Trnavská univerzita 4
- Varšavská univerzita 48
- zákon o MS 3
- zbor osvetový - stanovy 48
- zbor spevácky - učiteľský 4

O B S A H

ÚVOD	2
Zoznam použitých skratiek	4
Zoznam použitej literatúry	5
INVENTÁR	
Dokumenty o živote a pedagogickom účinkovaní	7
Fotografie F. Šteliara	8
Matičná činnosť	8
Vlastné práce	9
Korešpondencia	12
Varia	17
REGISTRE	
Osobný register	19
Miestny register	21
Vecný register	22

Názov archívu: Štátny oblastný archív v Košiciach
Názov fondu: Ferdinand Šteliar - osobný fond
Značka fondu: AFŠ
Typ pomôcky: Inventár
Časový rozsah: (1895)1897 - 1982
Miesto uloženia: Košice, Bačíkova 1
Počet inventárnych jednotiek: 48
Počet evidenčných jednotiek: 4
Stav ku dňu: 1. 12. 1999
Fond usporiadal: Štefan Eliáš
Inventár zostavil: Štefan Eliáš
Počet strán: 24
Počet exemplárov: 4
Prepísala: Ludmila Badzíková
Zaviazal: ŠOBA Prešov

Inventár schválil: JUDr. Ladislav Ružička
riaditeľ ŠOBA Košice